

Nr 618

Av herrar Fälldin och Nilsson i Tvärålund, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Befrämjande av husdjursaveln m. m.

Den sedan andra världskriget starkt eftersatta forsknings- och utbildningsverksamheten på fårskötselns område samt de i regel mycket begränsade erfarenheterna av fårskötsel både hos jordbrukarna i gemen och hos sällskapens rådgivare försvårar i hög grad rådgivningsverksamheten, samtidigt som dessa förhållanden och den pågående starka utökningen av fårstammen ställer avsevärt större krav på densamma. Skall fårskötselns anpassning till det moderna svenska jordbruket få en förnuftig utveckling, är sålunda behovet av specialrådgivning från Svenska fåravelsföreningen betydligt större än tidigare.

Genom minskningen av antalet mjölkkor, vilken enligt verkställda prognoser kommer att försätta lång tid framöver, har och kommer stora resurser i form av betesmarker och byggnader att friställas. I många sådana fall är fårskötsel ett lämpligt alternativ. En annan möjlighet är att lägga hela gården i fårbete och låta familjen helt eller delvis sköta fåren, medan mannen har sin huvudsakliga sysselsättning vid sidan av jordbruket.

Genom jordbrukets mekanisering väntas också ca 500 000 ha åker få annan användning än jordbruk i traditionell mening. De alternativ som kan tänkas på dessa marker är skog eller bete. Användning av sådan mark i skogsproduktion förutsätter emellertid ett mycket lågt markvärde — långt under vad fåren kan förränta. Rör det sig om sammanhängande och väl avdikade arealer med tillgång på gott dricksvatten är det därför fördelaktigast för ägaren att gå in för extensiv betesdrift, varvid fårskötselns ofta blir det mest brukbara alternativet.

Förutsättningarna för rationell fårskötsel har sålunda radikalt förändrats under senare år, vilket också övertygande bekräftas av att fårstammen sedan år 1958 har ökat kraftigt. Enligt de officiella husdjursräkningarna utgör ökningen visserligen endast 26,4 % från 1958 till 1961. Det bör emellertid observeras, att man mellan 1959 och 1960 ändrade urvalet av uppgiftslämnande gårdar, vilka för övrigt är så få, att räkningarna även ur den synpunkten är osäker. Räkningarna för 1960 och 1961 är därför inte helt jämförbara med 1959 och tidigare, utan talen ligger med största sannolikhet avsevärt högre.

Svenska fåravelsföreningen har alltsedan 1918 för sin rådgivningsverk-

samhet åtnjutit statsbidrag, vilket år 1946 uppgick till 7 000 kr. År 1947 fann statsmakterna motiverat att höja statsbidraget till 15 000 kr., och detta erhöll föreningen under perioden 1947—1958, då statsmakterna på grund av det statsfinansiella läget ansåg sig tvungna pruta bidraget till 13 000 kr. Genom den ständigt fortgående försämringen av penningvärdet har detta belopp ytterligare reducerats mycket kraftigt. Därtill kommer att den särskilda statskonsulentbefattningen i fårskötsel indrogs år 1956. Det synes tämligen självklart, att nuvarande statsbidrag inte medger specialrådgivning i ens tillnärmelsevis tillräcklig omfattning.

»Gjorda utredningar om fårskötselns ekonomi och produktionsbetingelser visar,» säger lantbruksstyrelsen i 1961 års petita, »att den i många fall är ett fullgott alternativ till mjölkproduktion och köttproduktion genom uppfödning av ungnöt samt att avsättningsmöjligheterna för dess produkter ger utrymme för en ökning av fårskötselns. De bekräftar också, att det finns betydande möjligheter att rationalisera produktionen ävensom att lönsamheten kan höjas genom förbättring av produkternas kvalitet. Jordbrukarnas ofta ringa erfarenhet av fårskötselns utgör dock i många fall ett hinder för dess utveckling. Endast en utökad upplysnings- och rådgivningsverksamhet kan avhjälpa dessa svårigheter. Brist på medel har hindrat Fåravelsföreningen att ge specialrådgivning i tillräcklig omfattning. Det synes därför ytterst angeläget, att föreningen genom ökat statsbidrag ges möjlighet att utvidga sin instruktionsverksamhet. Fåravelsföreningen har i skrivelse till styrelsen begärt att statsbidraget för budgetåret 1962/63 måtte höjas från 13 800 kr. till 33 000 kr. Styrelsen anser, att bidraget bör höjas till minst 20 000 kr.»

Vid behandlingen av en motion II: 612 i samma ärende till 1961 års riksdag uttalade jordbruksutskottet, att fårskötselns problem bör beaktas i större utsträckning än vad som nu är fallet. Utskottet betonade vidare vad departementschefen anfört beträffande utökad kurs- och rådgivningsverksamhet i fråga om fårskötselns i de län, där denna anses böra intensifieras.

Med anledning av motionsyrkandet om höjt statsbidrag till Svenska fåravelsföreningen hävdade utskottet att dylika organisationer i princip skall täcka sina kostnader genom egna inkomster och att statsbidrag endast skall utgå till bestridande av utgifter som är en följd av att statliga uppgifter ålagts dem eller en följd av att den statliga eller statsunderstödda rådgivningsverksamheten på grund av bristande resurser tills vidare måste kompletteras med organisationernas verksamhet i samma syfte. Av lantbruksstyrelsens petita framgår att styrelsen finner hushållningssällskapens rådgivningsresurser beträffande fårskötselns otillräckliga och därför tillstyrker högre bidrag.

Mot denna bakgrund finner vi nödvändigt att fårskötselns i ett skede av stark expansion ges en ur tekniska och ekonomiska synpunkter rationell inriktning. I likhet med lantbruksstyrelsen anser vi att större resurser bör

ges Svenska fåravelsföreningen, så att denna kan genomföra sina viktiga uppgifter. Vi finner sålunda angeläget att lantbruksstyrelsen får ett ökat anslag av 20 000 kr. för att kunna höja statsbidraget till Svenska fåravelsföreningen från 13 000 till 33 000 kr. för budgetåret 1962/63.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte besluta att till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 2 320 000 kr., innebärande en uppräkningsmedel på 20 000 kr. att disponeras enligt ovan.

Stockholm den 26 januari 1962

Thorbjörn Fälldin

Jan-Ivan Nilsson
